

تاثیر سن دام و درصد استفاده از خرمای نامرغوب بر کیفیت لاشه بره های پرواری استان بوشهر

محمد هادی صادقی^{۱*}، هرمز منصوری^۲، عبدالمهدی کبیری فرد^۱، سید ابو طالب صادقی^۱

۱- عضو هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی بوشهر ۲- عضو هیات علمی موسسه تحقیقات علوم دامی کشور

*نویسنده مسئول: محمد هادی صادقی، ورزش، مرکز، Email: m_h_sadeghi@yahoo.co

چکیده

به منظور بررسی تاثیر سن و درصد استفاده از خرمای نامرغوب بر درصد وزن قطعات لاشه بره های پرواری یک آزمایش فاکتوریل با طرح پایه کاملاً تصادفی شامل سه سطح خرمای نامرغوب (۰، ۱۰ و ۲۰ درصد خرمای نامرغوب) و ۲ سن شروع پرواربندی (۵-۴ و ۷-۶ ماه) با ۴ تکرار روی ۲۴ راس بره اجرا گردید. نتایج آزمایش نشان داد که تاثیر سن شروع پرواربندی روی بازده لاشه دارای دنبه معنی دار بود ($P < 0.05$) اما روی بازده لاشه فاقد دنبه اثر معنی داری نداشت هم چنین روی قطعات دست، راسته و پیش سینه دارای اثر معنی داری بود ($P < 0.05$) درصد استفاده از خرمای نامرغوب روی درصد وزن قطعات لاشه بره های پرواری تاثیر معنی داری نداشت ($P > 0.05$). واژگان کلیدی: سن، خرمای نامرغوب، درصد وزن قطعات لاشه، بره پرواری، استان بوشهر

مقدمه

استان بوشهر با داشتن ۵ میلیون اصله نخل از مناطق خرماخیز مهم ایران می باشد که سالانه حدود ۱۴۰ هزار تن خرما تولید می کند و حدود ۱۰-۱۵ درصد آنرا ضایعات خرما شامل خرماهای نامرغوب (کنگه)، ضایعات کارخانجات شیره گیری، ضایعات کارخانجات بسته بندی خرما و سایر صنایع جنبی تشکیل می دهد. (کریمی و همکاران، ۱۳۸۴) در بررسی خصوصیات و عملکرد پرواری بره های چالستری پروار شده به مدت ۹۰ یا ۱۲۰ روز مشخص کردند که میانگین درصد قطعات گردن، سینه، دست و قلوه گاه، راسته و ران بره هایی که ۱۲۰ روز پروار شده بودند، به طور قابل توجهی از بره های ۹۰ روز پروار بیشتر بود اما این تفاوت فقط برای قطعات دست، سینه و قلوه گاه تفاوت معنی داری داشت. (نورالهی، ۱۳۸۶) گزارش کرد با افزایش مدت پروار درصد دنبه افزایش پیدا می کند اما تاثیری معنی داری روی بازده لاشه بره هایی که بین ۶۰ تا ۱۵۰ روز پروار شده بودند ندارد. (صادقی و همکاران، ۱۳۸۴) نشان دادند پروار بره های نر به مدت ۳، ۴ یا ۵ ماه نمی تواند تاثیر مهمی روی درصد وزن قطعات لاشه نسبت به وزن لاشه بگذارد. (فرید، ۱۹۸۹) مشاهده کرد وزن قطعات لاشه با افزایش طول دوره پروار افزایش می یابد اما این افزایش تنها برای قطعات ران و راسته معنی دار است. هدف از اجرای این پژوهش بررسی تاثیر سن دام و درصد استفاده از خرمای نامرغوب بر کیفیت لاشه بره های پرواری بود.

مواد و روش ها

به منظور بررسی تاثیر سن و درصد استفاده از خرمای نامرغوب بر درصد وزن قطعات لاشه بره های پرواری، آزمایشی به روش فاکتوریل با طرح پایه کاملاً تصادفی شامل سه سطح خرمای نامرغوب (۰، ۱۰ و ۲۰ درصد خرمای نامرغوب) و ۲ سن شروع پرواربندی (۵-۴ و ۷-۶ ماه) با ۴ تکرار و روی ۲۴ راس بره اجرا شد. در پایان دوره پروار ۵۰٪ دام ها انتخاب، توزین و سپس کشتار شدند. پس از کشتار و پوست کنی، امعاء و حشاء داخل بدن خارج شد و لاشه به قطعات ران، راسته، قلوه گاه، پیش سینه، دست و

گردن تقسیم بندی شد و میزان چربی، گوشت و استخوان در قطعه اندازه گیری گردید. داده های حاصل شده توسط نرم افزار SAS تجزیه گردید و میانگین ها توسط آزمون دانکن مقایسه شدند.

نتایج و بحث

تأثیرسن شروع پرواربندی روی بازده لاشه دارای دنبه معنی دار بود ($P>0/05$) و بره های ۷-۶ ماهه دارای بازده لاشه بالاتری بودند اما سن شروع پرواربندی روی بازده لاشه بدون دنبه نتوانست تأثیر معنی داری بگذارد بنابراین با توجه به اینکه دنبه تنها نیز تحت تأثیر سن شروع پرواربندی قرار گرفته بود و بره های ۷-۶ ماهه دارای دنبه بزرگتری بودند ($13/22$ و $20/91$ درصد نسبت به وزن لاشه به ترتیب برای بره های ۵-۴ و ۷-۶ ماهه که به مدت ۳ ماه پروار شده بودند) می توان نتیجه گرفت که درصد وزن دنبه باعث این اختلاف معنی دار شده است گزارشات نیز نشان می دهد که افزایش طول پروار روی بازده لاشه تأثیری ندارد اما باعث افزایش درصد دنبه می گردد (نورالهی، ۱۳۸۶). همچنین قطعات دست، راسته و پیش سینه نیز به طور معنی داری تحت تأثیر سن شروع پرواربندی قرار گرفت و ($P<0/05$) و در بره های ۷-۶ ماهه درصد وزن این قطعات بالاتر بود. گزارشات نیز افزایش وزن قطعات با افزایش طول پروار را تأیید می کند اما آن را برای ران و راسته، دست و قلوه گاه معنی دار می داند اما در این پژوهش برای پیش سینه نیز معنی دار بود (کریمی و همکاران، ۱۳۸۴، فرید، ۱۹۸۹). بره های با سن شروع پرواربندی ۵-۴ ماهه به طور معنی داری میزان گوشت پائین تری نسبت به بره های ۷-۶ ماهه داشتند ($P<0/05$) اما چون چربی پائین تری نیز داشتند ($11/05$ در برابر $14/12$ درصد از وزن لاشه) لاشه آن ها از کیفیت بالاتری برخوردار بود. درصد استفاده از خرمای نامرغوب نتوانست بر درصد وزن قطعات لاشه تأثیر معنی داری بگذارد ($P>0/05$) که احتمالاً به دلیل یکسان بودن جیره های هر گروه سنی از نظر انرژی و پروتئین می باشد زیرا مشخص شده است که تغییر ترکیب جیره در جیره های یکسان از نظر انرژی و پروتئین نمی تواند روی درصد قطعات تأثیر معنی داری داشته باشد (صادقی و همکاران، ۱۳۸۴).

پنجمین همایش ملی ایده های نو در کشاورزی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)، دانشکده کشاورزی
۲۸-۲۷ بهمن ماه ۱۳۸۹

جدول ۱- تاثیر سن و درصد استفاده از خرماي نامرغوب بر درصد وزن قطعات لاشه نسبت به لاشه

درصد ضایعات			سن		
۲۰	۱۰	صفر	۶-۷	۴-۵	
۴۸/۶۵	۴۸/۶۴	۴۶/۱۷	۵۰/۲۸ ^a	۴۶/۰۴۲ ^{b*}	بازده لاشه با دنبه
۴۰/۶۳	۴۰/۵۱	۳۹/۵۹	۴۰/۱۷	۴۰/۴۱	بازده لاشه بدون دنبه
۲۷/۶۱	۲۷/۸۳	۲۷/۹۲	۲۸/۳۷	۲۷/۲۷	ران
۶۶/۱۰	۶۵/۷۷	۶۶/۷۴	۶۷/۰۳	۶۵/۴۱	گوشت ران
۱۰/۷۶	۱۰/۹۳	۱۱/۲۸	۹/۵۹ ^b	۱۲/۱۱	چربی ران
۲۲/۳۹	۲۲/۷۶	۲۱/۴۹	۲۲/۶۸	۲۱/۹۴	استخوان ران
۱۶/۹۶	۱۵/۷۹	۱۵/۹۱	۱۷/۳۹ ^a	۱۵/۲۹ ^b	دست
۶۴/۰۷	۶۱/۶۱	۶۳/۹۸	۶۰/۳۸ ^b	۶۵/۴۶ ^a	گوشت دست
۱۱/۰۹	۱۴/۲۴	۱۱/۷۴	۱۵/۱۴ ^a	۱۰/۱۴ ^b	چربی دست
۲۳/۸۵	۲۳/۲۲	۲۵/۱۸	۲۴/۷۴	۲۳/۳۵ [*]	استخوان دست
۱۴/۷۳	۱۵/۹۶	۱۵/۲۵	۱۷/۶۰ ^a	۱۳/۴۲ ^b	راسته
۵۳/۶۷	۴۹/۵۲	۴۸/۷۸	۵۰/۲۲	۵۱/۳۳	گوشت راسته
۱۰/۵۱	۱۱/۲۷	۱۳/۰۶	۱۱/۲۳	۱۱/۶۹	چربی راسته
۳۳/۹۴	۳۴/۳۱	۳۶/۱۵	۳۶/۷۵	۳۲/۹۵	استخوان راسته
۱۲/۵۴	۱۱/۲۰	۱۰/۴۲	۱۲/۷۹ ^a	۱۰/۳۷ ^b	پیش سینه
۴۸/۸۶	۴۹/۷۵	۴۸/۳۶	۴۵/۵۶	۵۱/۹۵	گوشت پیش سینه
۲۶/۷۳	۲۷/۶۸	۲۸/۰۹	۳۲/۲۶	۲۳/۴۳	چربی پیش سینه
۲۳/۰۲	۲۱/۴۳	۲۲/۹۲	۲۱/۱۳	۲۳/۴۹	استخوان پیش سینه
۵/۵۵	۴/۸۳	۴/۱۱	۵/۵۱	۴/۳۸	قلوه گاه
۵۴/۷۰	۶۱/۲۰	۵۸/۹۳	۶۱/۷۶	۵۵/۲۷	گوشت قلوه گاه
۴۴/۲۲	۴۳/۴۳	۳۸/۸۱	۴۲/۳۵	۴۲/۵۴	چربی قلوه گاه
۵/۳۶	۵/۵۴	۵/۱۳	۵/۵۰	۵/۲۵	گردن
۶۷/۰۷	۶۳/۷۶	۶۶/۳۹	۶۵/۰۵	۶۶/۲۱	گوشت گردن
۵/۵۳	۲/۶۷	۳/۸۳	۳/۴۸	۴/۴۸	چربی گردن
۲۵/۹۲	۲۵/۸۵	۲۵/۱۶	۲۷/۷۸	۲۳/۹۴	استخوان گردن
۱۷/۱۴	۱۷/۱۷	۱۵/۱۶	۲۰/۹۱ ^b	۱۳/۲۲ ^a	دنبه
۴۹/۶۰	۴۷/۶۱	۴۶/۸۹	۵۰/۹۱ ^a	۴۵/۸۳ ^b	کل گوشت
۱۲/۴۷	۱۲/۷۳	۱۲/۰۴	۱۴/۱۲	۱۱/۰۵	کل چربی
۱۹/۶۵	۱۹/۳۸	۱۹/۱۷	۲۱/۴۸	۱۷/۷۱	کل استخوان

نتیجه گیری کلی

سن شروع پرواربندی بیشتر روی دنبه دارای تاثیر معنی دار است و تغییر ترکیب جیره در جیره های یکسان از نظر انرژی و پروتئین نمی تواند روی درصد قطعات تاثیر معنی داری داشته باشد.

منابع

- ۱- صادقی، م. ح، کمالزاده، ع و کبیری فرد، ع. ۱۳۸۴. تاثیر سطوح مختلف جو، کاه گندم و طول مدت پروار بر خصوصیات لاشه بره های بومی استان بوشهر. دومین سمینار پژوهشی گوسفند و بز کشور
- ۲- کرمی، م.، سرحدی، ف و طالبی، م. ع. ۱۳۸۴. بررسی خصوصیات و عملکرد پرواری بره های چالشتی با جیره های مختلف در استان چهارمحال بختیاری. دومین سمینار پژوهشی گوسفند و بز کشور
- ۳- نورالهی، ح. ۱۳۸۶. اثر مدت پروار بر رشد و خصوصیات لاشه بره های نر ترکی- قشقایی. مجله پژوهشی و سازندگی
- 4- Farid, A. 1989. Direct maternal and heterosis effects for slaughter and carcass characteristics in three breeds of dot- tailed sheep. Livest. Prod. Sci. 23: 137-162.

The effects age and low quality date on carcass cuts weight of fattening lamb of Bousheher province

Sadeghi^{*1}, M.H., Mansori², H., Kabiriferd¹, A.M and Sadeghi¹, S.A.,

1- Scientific member of Research Center of Agriculture and Natural Resources of Bushehr Province
2- Scientific member of animal science research institute

*Sadeghi, M.H,

m_h_sadeghi@yahoo.com

Abstract

This trial was conducted in order to investigation effects age and low quality date on carcass cuts weight of fattening lamb. A completely randomized design with factored method was used with 3 levels of low quality date (0.10 and 20% of ration) and 2 ages of lambs fattening (4-5 and 6-7 month) and 4-replications. The result showed that the age in fattening start had significant effect ($P < 0.05$) on dressing percentage with fat-tail but had not significant effect on dressing percentage without fat-tail. The age was significant effect on hand, back and chest ($P < 0.05$).

low quality percentage had not significant effect ($p > 0.05$) on carcass cuts weight of fattening lamb

Key words: Age, Low quality date, Carcass cuts weight, Fattening lamb, Bushehr province.